

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2007. gada 22. martā *

Lieta C-437/04

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2004. gada 15. oktobrī cēla

Eiropas Kopienų Komisija, ko pārstāv Ž. F. Paskjē [*J.-F. Pasquier*], pārstāvis, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

ko atbalsta

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv Dž. Maganca [*G. Maganza*] un A. M. Kolerta [*A.-M. Colaert*], pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā,

* Tiesvedības valoda — franču.

pret

Beļģijas Karalisti, ko pārstāv E. Dominkovica [*E. Dominkovits*], pārstāve,

atbildētāja.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerālvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 29. jūnijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, ieviešot nodokli (turpmāk tekstā — “reģionālais nodoklis”), ar ko pārkāpj Eiropas Kopienu imunitāti attiecībā uz nodokļiem, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kurus tai uzliek 3. pants 1965. gada 8. aprīļa Protokolā par privilēģijām un imunitāti Kopienās, kas sākotnēji bija pievienots Līgumam par vienotas Eiropas Kopienu Padomes un vienotas Eiropas Kopienu Komisijas izveidi (OV 1967, 152, 13. lpp.) un pēc tam saskaņā ar Amsterdamas līgumu EK līgumam (turpmāk tekstā — “Protokols”).

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

- 2 Saskaņā ar 28. panta 1. punktu Līgumā par vienotas Eiropas Kopienu Padomes un vienotas Eiropas Kopienu Komisijas izveidi un pēc Amsterdamas līguma spēkā stāšanās saskaņā ar EKL 291. pantu, kā arī Protokola preambulas vienīgo apsvērumu Eiropas Kopienai dalībvalstīs ir privilēģijas un imunitāte, kas vajadzīga, lai veiktu tās uzdevumus, atbilstīgi Protokolā izklāstītajiem nosacījumiem.

3 Protokola 3. pantā ir noteikts:

“Kopienas, to aktīvi, ieņēmumi un citi īpašumi ir atbrīvoti no visiem tiešajiem nodokļiem.

Ja vien tas ir iespējams, dalībvalstu valdības veic attiecīgus pasākumus, lai atlaistu vai atlīdzinātu netiešo nodokļu vai tirdzniecības nodokļu summas, kas iekļautas kustama vai nekustama īpašuma cenā, ja Kopienas savai oficiālai lietošanai izdara lielus pirkumus, kuru cenā ietilpst šādi nodokļi. Šos noteikumus tomēr nepiemēro tā, lai to darbība Kopienās izkropļotu konkurenci.

Nekādus izņēmumus neparedz nodokļiem un nodevām, kas ir maksājumi par sabiedriskiem pakalpojumiem.”

4 Saskaņā ar Protokola 13. pantu:

“Kopienas ierēdņi un pārējie darbinieki maksā Kopienām nodokļus no algām un citas atlīdzības, ko tiem maksā Kopiena, saskaņā ar nosacījumiem un procedūru, ko pēc Komisijas priekšlikuma nosaka Padome.

Viņi ir atbrīvoti no valstu nodokļiem no algām un citas atlīdzības, ko viņiem maksā Kopiena.”

- 5 Protokola 19. pantā ir paredzēts:

“Lai piemērotu šo Protokolu, Kopienu iestādes sadarbojas ar attiecīgo dalībvalstu atbildīgajām iestādēm.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 6 Galvaspilsētas Briseles reģiona 1992. gada 23. jūlija Rikojuma par reģionālo nodokli, kas jāmaksā ēku lietotājiem un personām, kam ir lietu tiesības uz noteiktām ēkām (1992. gada 1. augusta *Moniteur belge*, 17334. lpp., turpmāk tekstā — “rikojums”), 2. pantā ir paredzēts:

“Sākot no 1993. taksācijas gada, tiek ieviests ikgadējs nodoklis, kas jāmaksā Galvaspilsētas Briseles reģiona teritorijā esošo ēku lietotājiem un personām, kam ir lietu tiesības uz nedzīvojamām ēkām; tas ir nosakāms atbilstoši situācijai taksācijas gada 1. janvārī.”

7 Minētā rīkojuma 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“[Reģionālais] nodoklis ir jāmaksā:

- a) katram ģimenes galvenajam apgādniekam, kura ģimene lieto Galvaspilsētas Briseles reģiona teritorijā esošo ēku vai tās daļu kā galveno vai papildu dzīvesvietu;

[..]

- b) katrai personai, kas lieto Galvaspilsētas Briseles reģiona teritorijā esošo ēku vai tās daļu un kas uz sava rēķina veic darbības ar nodomu gūt peļņu vai bez tā, tostarp sniedz brīvās profesijas pakalpojumus, un katrai juridiskai personai vai apvienībai bez juridiskas personas statusa, kas to lieto kā juridisko adresi, vadības atrašanās vietu, ražošanas vietu vai darbības veikšanas vietu.

[..]

- c) Galvaspilsētas Briseles reģiona teritorijā esošās ēkas vai tās daļas, kas netiek izmantota saskaņā ar a) apakšpunktu, pilntiesīgam īpašniekam vai, ja tāda nav, ilgtermiņa nomniekam, lietotājam vai lietojuma tiesību turētājam.”

- 8 Saskaņā ar minētā rīkojuma 8. panta 1. punkta pirmo daļu reģionālā nodokļa summa, kas jāmaksā šā rīkojuma 3. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajiem nodokļa maksātājiem, attiecībā uz katru ēku ir EUR 6,36 par vienu kvadrātmetru no tās grīdas platības, kas pārsniedz 300 kvadrātmetrus vai, ja platība tiek izmantota rūpniecības vai amatniecības vajadzībām, 2500 kvadrātmetrus, un šī summa nevar būt lielāka par 14 % no indeksētiem kadastrālajiem ienākumiem, kas attiecas uz ēkas vai tās daļas platību, kura ir apliekama ar šo nodokli.

Pirmstiesas procedūra

- 9 Kopiena un *SA Vita* (turpmāk tekstā — “*Vita*”), kuras tiesības un saistības pārņēmusi *SA Zurich*, 1988. gada 3. februārī noslēdza līgumu par Ikseles [*Ixelles*] (kopiena, kas ietilpst Galvaspilsētas Briseles reģionā, Beļģija) teritorijā esošā nekustamā īpašuma nomu. Šajā līgumā ir noteikts, ka līdz ar tā stāšanos spēkā visu veidu nodokļus un nodevas, ar ko apliek nomāto nekustamo īpašumu un ko iekasē par labu jebkādai publiskai iestādei, kā arī visus citus šāda veida maksājumus sedz nomnieks, ja vien tas par labu iznomātājam no kompetentajām publiskajām iestādēm nesaņem atbrīvojumu no tiem sava īpašā statusa dēļ, kas cita starpā ir reglamentēts ar Protokola 3. pantu.
- 10 Pamatojoties uz rīkojumu, Galvaspilsētas Briseles reģions uzlika *Vita* pienākumu samaksāt dažādas summas, kas atbilst reģionālajam nodoklim par laikposmu no

1992. gada līdz 1997. gadam. Kopiena, ko pārstāv Komisija, noraidīja *Vita* pieprasījumu samaksāt summas, kuras uzlika šai sabiedrībai. *Vita* iesniedza prasību Iksles pirmā kantona miertiesnesim, kas ar savu 1998. gada 26. maija spriedumu piesprieda Kopienai samaksāt *Vita* BEF 20 000 277 un BEF 290 211. Tā kā tās apelācijas sūdzību Briseles Pirmās instances tiesa ir noraidījusi, Kopiena par minēto spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kura tika noraidīta ar Kasācijas tiesas 2002. gada 1. marta spriedumu.

- 11 Minētajā tiesvedībā Kasācijas tiesa neuzskatīja par nepieciešamu uzdot Tiesai prejudiciālo jautājumu, ko piedāvāja Kopiena un ar ko būtu jānoskaidro, vai Līguma par vienotas Eiropas Kopienas Padomes un vienotas Eiropas Kopienas Komisijas izveidi 28. pants un Protokola 3. pants, šos noteikumus vajadzības gadījumā aplūkojot kopā ar 1961. gada 18. aprīļa Vīnes Konvencijas par diplomātiskajām attiecībām (turpmāk tekstā — “Vīnes konvencija”) 23. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie aizliedz pieņemt jebkādu likumu vai citu valsts tiesību normu, ar ko ievieš tiešo nodokli un kas šķietami attiecas uz personām, kuras noslēgušas līgumus ar juridiskām personām, kas ir starptautisko tiesību subjekti (tostarp Eiropas Kopiena), bet patiesībā šim likumam vai citai normai ir tāds mērķis vai sekas, ka pienākums samaksāt nodokli faktiski tiek uzlikts juridiskām personām, kas ir starptautisko tiesību subjekti (tostarp Eiropas Kopiena), vai pāriet pie juridiskām personām, kas ir starptautisko tiesību subjekti (tostarp Eiropas Kopiena).
- 12 Ar 2003. gada 2. aprīļa brīdinājuma vēstuli Komisija uzsāka EKL 226. pantā paredzēto procedūru un aicināja Beļģijas Karalisti sniegt savus apsvērumus par to pienākumu neizpildi, kurus tai uzliek Protokola 3. pants.
- 13 Savā 2003. gada 3. jūnija atbildē Beļģijas iestādes norādīja, ka reģionālais nodoklis nedz tieši, nedz netieši neattiecas uz starptautiskajām institūcijām, bet gan attiecas

uz visiem tādu nedzīvojamo ēku īpašniekiem, kuru platība pārsniedz noteiktu robežvērtību, un ka līdz ar to Galvaspilsētas Briseles reģions nekādā veidā nav pārkāpis Līgumu labticīgās ievērošanas principu.

14 Ar 2003. gada 16. decembra argumentētu atzinumu Komisija aicināja Beļģijas Karalisti izpildīt tajā izvirzītās prasības divu mēnešu laikā no atzinuma saņemšanas brīža. Ar 2004. gada 30. jūlija vēstuli Beļģijas iestādes atbildēja, ka Beļģijas Karaliste paliek pie savas nostājas.

15 Tādēļ Komisija ir nolēmusi celt šo prasību.

16 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2005. gada 6. aprīļa rīkojumu Padomei tika atļauts iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

17 Komisija un Padome apgalvo, ka ar izskatāmo tiesisko regulējumu pārkāpj Kopienu imunitāti attiecībā uz nodokļiem. Šī imunitāte attiecībā uz nodokļiem, ko nosaka

Līguma par vienotas Eiropas Kopienu Padomes un vienotas Eiropas Kopienu Komisijas izveidi 28. pants un reglamentē Protokola 3. pants, neļaujot piemērot strīdīgo rīkojumu.

- 18 Komisija un Padome uzsver, ka šis rīkojums ļauj apiet Kopienu imunitāti attiecībā uz nodokļiem, netieši uzliekot tām kā nomniekiem pienākumu samaksāt nodokli, kuru šī imunitāte attiecībā uz nodokļiem aizliedz uzlikt tieši. Reģiona likumdevēja griba izriet gan no rīkojuma 3. panta 1. punkta, kurā definē nodokļa maksātājus, gan no sagatavošanas materiāliem.
- 19 Iepriekšējais regulējums attiecās tikai uz lietotājiem, savukārt ar rīkojumu tika ieviests papildu nodoklis, kas jāmaksā tādu ēku īpašniekiem, kas tiek izmantotas profesionālai darbībai un kuru platība pārsniedz noteiktu lielumu. Šis nodoklis tomēr joprojām ir saistīts ar ēkas lietošanu, jo, nodokļa maksātājam īpašniekam pārceļot to uz savu nomnieku, galu galā šo nodokli noteikti maksās lietotājs.
- 20 Komisija uzskata par svarīgu to, ka atbrīvojumu piešķiršana šādas ēkas īpašniekam ir atkarīga no lietotāja īpašībām. Tādējādi, ja lietotājs ir atbrīvots no nodokļa samaksas, tad tiek atbrīvots arī īpašnieks. Ņemot vērā, ka atbrīvojumus nosaka vienīgi pēc lietotāja īpašībām, Padome arī secina, ka šis regulējums faktiski paredz aplikt ar nodokli ēku lietotājus.

- 21 Šajā sakarā Komisija norāda uz Galvaspilsētas Briseles reģiona Finanšu, budžeta un civildienesta ministra ziņojumu, kurā ir paskaidrots, ka publiskais sektors, tostarp starptautiskais sektors, arī sniegs savu ieguldījumu jaunajā reģionālajā nodoklī, kas nebija iespējams pirms tam. Tātad šā nodokļa ieviešanas mērķis ir palielināt nodokļu ieņēmumus, cita starpā apliekot ar nodokli ēkas, par kurām iepriekš nodokļus nemaksāja tādēļ, ka tās lietoja no nodokļa atbrīvotas personas vai institūcijas.
- 22 Padome papildus norāda, ka atšķirībā no privātiem nomniekiem Kopienas nevar veikt nomas maksas un saistīto maksājumu atskaitīšanu no apliekamām summām, un līdz ar to šie izdevumi Kopienām ir salīdzinoši lielāki. Savukārt ēku iznomāšana Kopienām ir īpaši izdevīga Beļģijas Karalistei, jo tā iekasē nodokļus par iznomātāja saņemto nomas maksu, taču tai nav pienākuma atļaut atskaitījumus no apliekamām summām par labu nomniekam.
- 23 Attiecībā uz Vīnes konvencijas 23. pantu Padome norāda, ka imunitātes attiecībā uz nodokļiem princips tajā ir izklāstīts minimālajā versijā un ka Protokola 3. panta redakcija atšķiras no tās. Turklāt attiecībā uz Kopienu, kas ir uz iestāžu sistēmu balstīta starptautiskā organizācija, imunitāti būtu pieļaujams vai pat nepieciešams šo principu piemērot plaši. Padome atgādina, ka Kopienu privilēģijām un imunitātei ir funkcionāls raksturs un ka to mērķis ir novērst to darbības un neatkarības traucēšanu. Tā apgalvo, ka par pasākumu, kas traucē Kopienu darbību, ir jāuzskata jebkāds pasākums, kas ietekmē to uzdevumu izpildei pieejamos budžeta līdzekļus.
- 24 Saistībā ar reģionālo nodokli Komisija un Padome uzskata, ka viens un tas pats rezultāts tiek panākts, apliekot ar nodokli vai nu lietotāju, vai īpašnieku. Reģiona

likumdevējam, nosakot nodokļa maksātāju, būtu bijis jāievēro savs pienākums lojāli sadarboties ar Kopienām, kuru līdzekļus nevar izmantot uzņēmējas dalībvalsts ieņēmumu palielināšanai. Vajadzētu novērst situāciju, kad dalībvalsts, kurā atrodas Kopienų sēdeklis, gūst nepamatotas priekšrocības salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm. Katrā ziņā gadījums, kad ēkas tiek izmantotas Kopienų vajadzībām, būtu bijis jāiekļauj šajā rīkojumā paredzēto īpašnieku atbrīvojumu sarakstā.

25 Beļģijas valdība uzsver, ka uz Kopienām, kas atbilstoši Protokolam ir atbrīvotas no reģionālā nodokļa gan kā lietotāji, gan kā īpašnieki vai iznomātāji, rīkojums neattiecas. Līdz ar to nevar rasties jautājums par to, ka Kopienām ir jāmaksā kāds nodoklis.

26 Beļģijas valdība uzskata, ka ar šo nodokli nekādā veidā nepārkāpj Līgumu labticīgās ievērošanas principu, jo ar to nepārkāpj Kopienų imunitāti attiecībā uz nodokļiem. Iespējamam maksāšanas pienākumam faktiski nav fiskālā rakstura, bet gan tas rodas no līguma ar īpašnieku, kas ir nodokļa maksātājs. Tā arī atgādina, ka Kasācijas tiesa ir nospriedusi, ka šī maksāšanas pienākuma pārņemšana balstīta uz privāto tiesību līgumu un ka būtu nesamērīgi ļaut starptautiskajai organizācijai prasīt atbrīvojumu no nomas maksas daļas, kas izrietētu no vispārējas nodokļu palielināšanas.

27 Beļģijas valdība atgādina, ka saskaņā ar Vīnes konvencijas 23. panta 2. punktu atbrīvojums no nodokļiem nav piemērojams gadījumos, kad nosūtošā valsts ir

nomniece un nodoklis ir jāmaksā iznomātājam. Uz Protokolā, ko iedvesmoja šī konvencija, kura būtu jāinterpretē atbilstoši vispārējām starptautiskajām tiesībām, paredzēto imunitāti nevar atsaukties, lai iebilstu pret pienākuma pārņemšanu, pamatojoties uz līguma noteikumu.

28 Beļģijas valdība piebilst, ka starptautiskajām organizācijām piešķirtā atrīvojuma no nodokļiem mērķis nav samazināt to nomas izmaksas, bet gan tas nozīmē, ka šīs organizācijas kā publisko starptautisko tiesību subjekti nav apliekamas personas. Tā uzsver, ka attiecīgajam reģionam nerodas nekāds fiskālais labums starptautisko organizāciju klātbūtnes dēļ, jo mazsvarīgi ir tas, vai ēku nomā Kopienų iestāde vai privātpersona vai tā vispār nav iznomāta, tāpēc ka reģionālais nodoklis ir jāmaksā tikai īpašniekam un nevienam citam. Šajā gadījumā tieši imunitāte no nodokļiem traucētu vienlīdzību starp īpašniekiem, jo tiem, kas iznomātu savu nekustamo īpašumu Kopienām, būtu priekšrocība pār pārējiem īpašniekiem.

29 Attiecībā uz Komisijas minēto judikatūru Beļģijas valdība norāda, ka Tiesa nekad nav nospriedusi par imunitāti no nodokļiem, uz kuru atsaucas Kopienų, gadījumos, kad nodoklis tiek uzlikts Kopienų nomātās lietas īpašniekam un kad šis maksājums tiek pārņemts nomas maksā. Tomēr vispārēji judikatūra apstiprina, ka Kopienām ar Protokolu piešķirtajām privilēģijām un imunitātei ir tikai funkcionāls raksturs tādā ziņā, ka to mērķis ir novērst Kopienų darbības un neatkarības traucēšanu. Komisija cita starpā nav parādījusi, kādā veidā reģionālais nodoklis varētu būt šķērslis Kopienų darbībai un neatkarībai, un nomas maksas papildu daļas maksājums nekādi nevar tikt uzskatīts par pasākumu, kas ietekmē to uzdevumu izpildei pieejamos budžeta līdzekļus.

- 30 Saistībā ar judikatūru, kas attiecas uz Protokola 13. pantu, Beļģijas valdība norāda, ka atbilstoši Komisijas apgalvojumiem tā esot piemērojama pēc analogijas šā paša Protokola 3. punktam, neprecizējot saikni starp šiem diviem noteikumiem un starpību starp to attiecīgajiem mērķiem, kā arī starp attiecīgajām to materiālajām piemērošanas jomām un piemērojamību personām. Tieši otrādi, Tiesa skaidri nošķīrusi judikatūru, kas attiecas uz Protokola 13. pantu, no tās, kura attiecas uz tā 3. pantu.
- 31 Turklāt Beļģijas valdība uzskata, ka Komisija, cenšoties izvairīties no reģionāla nodokļa, ignorēja arī lojālās sadarbības principu, kas izriet no EKL 10. panta un kas nozīmē ne tikai dalībvalstu pienākumu veikt visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu Kopienu tiesību piemērojamību un efektivitāti, bet arī uzliek Kopienu iestādēm tam atbilstošo pienākumu lojāli sadarboties ar dalībvalstīm.

Tiesas vērtējums

- 32 Vispirms ir jāprecizē šīs lietas ietvari.
- 33 Attiecībā uz Vīnes konvencijas 23. pantu, uz kuru atsaucas lietas dalībnieki, ir jāatgādina, ka šī konvencija ir starptautisko tiesību nolīgums, ko noslēdza dalībvalstis un trešās valstis, istenojot savu kompetenci diplomātisko attiecību jomā. Tā principā attiecas uz divpusējām attiecībām starp valstīm, nevis uz attiecībām starp Kopienu,

kas turklāt nav šīs konvencijas dalībniece, un valsti, kurā atrodas kādas Kopienu iestādes sēdeklis, šajā gadījumā — Beļģijas Karalisti.

- 34 Kā uz to norāda ģenerāladvokāte secinājumu 35.–37. punktā, katrā ziņā, pat ja Kopienai ir jāīsteno tās kompetence, ievērojot starptautiskās tiesības (1992. gada 24. novembra spriedums lietā *C-286/90 Poulsen un Diva Navigation, Recueil, I-6019. lpp., 9. punkts*), Vīnes konvencijai šajā lietā nav izšķirošas nozīmes.
- 35 Kopienu imunitātes attiecībā uz nodokļiem, kura veido daļu no Kopienu tiesību normām, piemērojamība primāri ir noteikta Protokola 3. pantā, kurš formulēts tādējādi, lai ņemtu vērā Kopienu īpašības.
- 36 Ir jākonstatē, ka Protokola 3. pants paredz divus imunitātes režīmus, kas attiecas uz tiešajiem un netiešajiem nodokļiem. 3. panta pirmā daļa ir veltīta Kopienu imunitātei attiecībā uz tiešajiem nodokļiem, savukārt šā panta otrā daļa attiecas uz netiešajiem nodokļiem.
- 37 Attiecībā uz tiešajiem nodokļiem piemērojamo režīmu imunitāte ir beznosacījumu un vispārīga, jo Kopienas, to aktīvi, ieņēmumi un citi īpašumi ir atbrīvoti no visiem tiešajiem nodokļiem valsts līmenī. Attiecībā uz netiešajiem nodokļiem piemērojamo režīmu imunitāte nav neierobežota, bet, tieši otrādi, tā ir ierobežota un pakļauta nosacījumiem (šajā sakarā skat. 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā *C-199/05 Eiropas Kopiena, Krājums, I-10485. lpp., 31. punkts*).

- 38 Nemot vērā, ka šī atšķirība starp režīmiem ir būtiska imunitātes izvērtēšanas mērķiem, ir obligāti jānoskaidro, uz kuru no šiem diviem režīmiem attiecas strīds par iespējamu nodokļu atbrīvojumu.
- 39 Turklāt procedūras par valsts pienākumu neizpildi ietvaros Komisijai jau pirmstiesas stadijā ir jānorāda konkrēts noteikums, kurā ir definēts pienākums, kura neizpildi pārmet dalībvalstij. Šis Komisijas pienākums cita starpā izriet no divām prasībām, proti, no šādā procedūrā iesaistītās dalībvalsts tiesību uz aizstāvību aizsardzību un no nepieciešamības skaidri noteikt strīda priekšmetu.
- 40 Pirmstiesas procedūras mērķis cita starpā ir sniegt iespēju attiecīgajai dalībvalstij atbilstošā veidā izmantot savas tiesības aizstāvēties pret Komisijas formulētajiem iebildumiem (2002. gada 15. janvāra spriedums lietā C-439/99 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-305. lpp., 10. punkts, un 2004. gada 24. jūnija spriedums lietā C-350/02 Komisija/Nīderlande, Krājums, I-6213. lpp., 18. punkts) un nodrošināt to, ka iespējamā tiesas procedūra būs par skaidri definētu strīda priekšmetu (2002. gada 20. jūnija spriedums lietā C-287/00 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-5811. lpp., 17. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Nīderlande, 19. punkts).
- 41 Attiecībā uz šīs lietas priekšmetu ir jānorāda, ka Komisija, atsaucoties uz Protokola 3. pantu savā argumentētajā atzinumā un prasības pieteikumā, neprecizē, uz kuru no šā panta trim daļām ir balstīta tās prasība. Tomēr, lai gan Komisija nenorāda skaidri noteikumu, kurā ir definēts Beļģijas Karalistes neizpildītais pienākums, argumentētajā atzinumā un prasības pieteikumā ir elementi, kas ļauj precīzi noteikt tās prasību pamatu.

- 42 Pirmkārt, ir jāatzīmē, ka Protokola 3. panta trešā daļa acīmredzami nevar būt pamats saistībā ar jebkāda veida imunitāti attiecībā uz nodokļiem. Otrkārt, ir jākonstatē, ka nedz savā argumentētajā atzinumā, nedz prasības pieteikumā Komisija nav sniegusi konkrētus argumentus, lai pierādītu, ka Beļģijas Karaliste nav izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no šā protokola 3. panta otrās daļas. Savukārt tiesvedībā Kasācijas tiesā, kā tas redzams šā sprieduma 11. punktā, Komisija piedāvāja uzdot Tiesai jautājumu, vai Kopienų imunitāte attiecībā uz nodokļiem aizliedz ieviest tādu tiešo nodokli kā reģionālais nodoklis.
- 43 No fakta, ka Komisija pārņem un citē savā argumentētajā atzinumā un prasības pieteikumā lūgumu, kuru tā bija adresējusi Kasācijas tiesai un kurā tā reģionālo nodokli skaidri bija kvalificējusi kā “tiešo nodokli”, izriet, ka Komisijas iebildums ir saistīts ar imunitātes režīmu, kas attiecas uz tiešajiem nodokļiem.
- 44 Turklāt, lai gan Protokols nesniedz tiešā nodokļa definīciju un nepastāv attiecīgie Protokola īstenošanas noteikumi, dažus interpretācijas elementus attiecībā uz šo jēdzienu sniedz Padomes 1977. gada 19. decembra Direktīva 77/799/EEK par dalībvalstu kompetentu iestāžu savstarpēju palīdzību tiešo nodokļu jomā (OV L 336, 15. lpp.). Šīs direktīvas, kuras piemērošanas joma pirms grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1979. gada 6. decembra Direktīvu 79/1070/EEK (OV L 331, 8. lpp.), attiecās tikai uz tiešajiem nodokļiem, 1. panta 2. punktā sniegta ienākumu nodokļu un kapitāla nodokļu definīcija, tajā iekļaujot nodokļus, kas uzlikti kopējam kapitālam vai kapitāla sastāvdaļām neatkarīgi no iekasēšanas formas. Attiecībā uz nodokli, kas

saskaņā ar Komisijas un Padomes viedokli esot uzlikts Kopienām, ir zināms, ka tas balstīts uz rīkojuma 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu un attiecas uz lietu tiesību uz ēkām turētājiem. Ņemot vērā, ka šis nodoklis tieši skar personas atkarībā no viņām piederošās mantas vai mantiska rakstura lietu tiesībām, var uzskatīt, ka tas ir uzlikts kapitāla sastāvdaļai Direktīvas 77/799 izpratnē.

- 45 Saistībā ar rīkojuma 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu ir arī jāatgādina, ka reģionālā nodokļa īpašības ir nosakāmas, ņemot vērā visus šā nodokļa maksātājus, t.i., fiziskās un juridiskās personas, kuru aplikšanai tas ir ieviests, nevis atkarībā no finansiālajām sekām, ko iespējami un netieši šis nodoklis var izraisīt attiecībā uz Kopienām.
- 46 Līdz ar to attiecīgais reģionālais nodoklis ir tiešais nodoklis, un Komisijas prasība ir jāizvērtē Protokola 3. panta pirmās daļas kontekstā.
- 47 Ir skaidrs, ka atbilstoši Protokola 3. panta pirmajai daļai Kopienas ir atbrīvotas no reģionālā nodokļa gan kā ēkas lietotāji, gan kā tā īpašnieki vai iznomātāji. Tātad šā rīkojuma piemērošanas jomā saskaņā ar nodokļu tiesībām Kopienas nevar uzskatīt par nodokļa maksātājiem.
- 48 Komisija un Padome tomēr norāda, ka, lai gan apskatāmais regulējums nepakļauj Kopienas šim nodoklim tieši, tā sekas un mērķis ir netieši un noteikti uzlikt Kopienām šā nodokļa maksāšanas pienākumu, un tas ir pretrunā ar imunitātes

attiecībā uz nodokļiem principu. Neievērojot šo imunitāti, rīkojuma izdevējs liek Kopienām veikt fiskālā rakstura maksājumus, izmantojot līguma noteikumus, ar kuriem vispārīgā un sistemātiskā veidā uz Kopienām pārnes nodokļa maksāšanas pienākumu, kas uzlikts ēku īpašniekiem, kad šīs ēkas iznomā Kopienām, vai vienkārši iekļaujot nodokli nomas maksā.

49 Šo argumentāciju nevar atbalstīt.

50 Kaut arī Protokola 3. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka Kopienas ir atbrīvotas no tiešajiem nodokļiem, tas tomēr neparedz šādu atbrīvošanu personām, kas noslēdz līgumus ar Kopienām. Turklāt, šajā noteikumā nekas nav teikts par tiešo nodokļu, ar kuriem ir aplikti Kopienu kontrahenti, ekonomiskās vērtības pārvešanu. Tātad Komisija un Padome nevar apstrīdēt reģionālā nodokļa maksāšanas pienākuma pārvešanu, pamatojoties uz Protokola 3. panta pirmo daļu.

51 Pirmkārt, ja šī pārvešana ir ieviesta ar nomas līgumā ietverto noteikumu, tā noteikti atbilst līgumslēdzēju pušu gribai, ņemot vērā, ka šāda noteikuma iekļaušana ietilpst šo līgumslēdzēju pušu līgumu slēgšanas brīvībā. Otrkārt, ja reģionālā nodokļa pārvešana notiek, palielinot nomas maksu, tā tāpat ietilpst līgumslēdzēju pušu līgumu slēgšanas brīvībā, jo, lai noteiktu līguma saturu, tostarp noteiktu tādu līguma

elementu kā nomas maksas apmērs, ir nepieciešama līgumslēdzēju pušu piekrišana. Pēdējā gadījumā īpašniekiem uzliktais reģionālais nodoklis nebūtu obligāti pārnesams automātiski un pilnā apjomā no īpašniekiem uz nomniekiem.

- 52 Patiešām nekustamā īpašuma nomas tirgū varētu pastāvēt situācija, kas mudinātu vai pat liktu Kopienai piekrist šādam līguma noteikumam vai maksāt nomas maksu, kuras apmērs pilnībā vai daļēji kompensētu tās kontrahenta pienākumu samaksāt tiešo nodokli.
- 53 Tomēr šāda situācija tirgū nevarētu izraisīt imunitāti attiecībā uz nodokļiem, jo šo imunitāti var radīt tikai starptautiskais, Kopienas vai valsts tiesību akts.
- 54 Turklāt Komisijas un Padomes argumentācijas pieņemšana varētu padarīt nenoteiktu atšķirību starp situācijām, uz kurām attiecas imunitāte attiecībā uz nodokļiem, un situācijām, uz kurām tā neattiecas, dodot iespēju iesniegt pieprasījumus par imunitāti attiecībā uz nodokļiem saistībā ar visu veidu tiešajiem nodokļiem, tostarp ienākumu nodokli un uzņēmumu ienākuma nodokli.
- 55 Šo Protokola 3. panta pirmās daļas interpretāciju, saskaņā ar kuru šis noteikums nevar būt pamats atbrīvojumam no reģionālā nodokļa, pretēji Komisijas un Padomes apgalvojumiem nevar atspēkot nedz Kopienas imunitātes attiecībā uz nodokļiem mērķis, nedz šā nodokļa ieviešanas apstākļi.

- 56 Runājot par šīs imunitātes mērķi, ir jāatgādina, ka tas izriet no nepieciešamības nodrošināt Kopienų neatkarību attiecībā ar dalībvalstīm un Kopienų pienācīgu darbību (1996. gada 28. marta spriedums lietā C-191/94 *AGF Belgium, Recueil*, I-1859. lpp., 19. punkts). Tomēr, pat ja kontrahentu atbrīvošana no reģionālā nodokļa radītu finansiālo priekšrocību Kopienų labā, ir jākonstatē, ka Komisija nav sniegusi pierādījumus tam, ka šā nodokļa pārņemšana uz to varētu apdraudēt Kopienų neatkarību vai traucēt to pienācīgu darbību (iepriekš minētais spriedums lietā Eiropas Kopienā, 43. punkts). Turklāt tādas interpretācijas rezultātā, kurā tiek ņemts vērā tiesību noteikuma mērķis, nevar tikt mazināta šī noteikuma skaidrā un precīzā formulējuma lietderīgā iedarbība (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Eiropas Kopienā, 42. punkts, un attiecībā uz Eiropas Centrālās bankas privilēģijām un imunitāti skat. 2005. gada 8. decembra spriedumu lietā C-220/03 *ECB/Vācija, Krājums*, I-10595. lpp., 31. punkts).
- 57 Attiecībā uz reģionālā nodokļa ieviešanas apstākļiem ir jāatzīst, ka reģiona likumdevēja mērķis neapšaubāmi bija palielināt nodokļu ieņēmumus. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, lai gan tiešie nodokļi ir dalībvalstu kompetencē, tām šī kompetence tomēr ir jāsteno, ievērojot Kopienų tiesības (2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-345/05 Komisija/Portugāle, Krājums, I-10633. lpp., 10. punkts, un 2006. gada 14. novembra spriedums lietā C-513/04 *Kerckhaert un Morres*, Krājums, I-10967. lpp., 15. punkts). Tiktāl, ciktāl Kopienų tiesības nav pārkāptas, šī kompetence principā ļauj dalībvalstīm ieviest jaunus nodokļus, noteikt citus nodokļa maksātājus un citus atbrīvojumus salīdzinājumā ar iepriekšējā līdzīgajā regulējumā paredzētajiem vai palielināt nodokļa likmi.
- 58 Šo secinājumu neatspēko apstākļi, ka diskusiju gaitā saistībā ar izskatāmā rīkojuma pieņemšanu Galvaspilsētas Briseles reģiona atbildīgais ministrs minēja iespējamību, ka ar šo rīkojumu iepriekšējos tiesību aktos izdarītie grozījumi izraisīs situāciju, kurā daži nekustamā īpašuma īpašnieki varētu iekļaut šo nodokli cenā, ko cita starpā maksā Kopienas kā nomnieki. Nevar pārņemt dalībvalstij to, ka tā palielina savus

nodokļu ieņēmumus, attiecinot nodokli uz personām, kas varētu būt Kopienų kontrahenti, tikai tāpēc, ka noteiktās tirgus situācijās šīs personas varētu iekļaut šā nodokļa summu vai tās daļu Kopienām piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu cenās.

- 59 Jāpiebilst, ka atbilstoši rīkojuma 3. panta 1. punkta c) apakšpunktam reģionālais nodoklis ir piemērojams tādu ēku īpašniekiem, kuru platība pārsniedz noteiktu robežvērtību, un ka šā veida tiešais nodoklis, ko ieviesis reģiona likumdevējs, ir plaši izmantojams dalībvalstīs.
- 60 Visbeidzot, ir jānorāda Komisijas un Padomes argumenti, kas balstīti, pirmkārt, uz Tiesas judikatūru saistībā ar Protokola 13. pantu, ar ko nodokļu atbrīvojums tiek aizsargāts no dalībvalstu centieniem tieši vai netieši traucēt šo principu (1988. gada 24. februāra spriedums lietā 260/86 Komisija/Belģija, *Recueil*, 955. lpp., un 1999. gada 14. oktobra spriedums lietā C-229/98 *Vander Zwalmen* un *Massart*, *Recueil*, I-7113. lpp.), un, otrkārt, uz faktu, ka Kopienām rodas lielāks finansiālais slogs nekā privātajiem nomniekiem, kas varētu veikt nomas maksas un izdevumu atskaitīšanu no apliekamajām summām.
- 61 Kā uz to norāda Belģijas valdība, šī judikatūra attiecas uz to Protokola noteikumu interpretāciju, ar kuriem Kopienų ierēdņus un citus darbiniekus atbrīvo no valsts nodokļu uzlikšanas viņu algai vai citai atlīdzībai. Šis atbrīvojums īpaši attiecas uz Kopienų darbiniekiem un ir piemērojams tikai tiem valsts nodokļiem, kas varētu skart ieņēmumus, kuri saņemti viņu pienākumu izpildes sakarā un kurus apliek ar

Kopienu nodokli. Savukārt šajā lietā nav nodokļa Kopienu limenī, un turklāt runa ir tikai par Protokola noteikumiem, ar kuriem pašas Kopienas ir atbrīvotas no visiem tiešajiem nodokļiem (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *AGF Belgium*, 14. punkts).

- 62 Attiecībā uz iespēju atskaitīt ēkas nomas maksu un saistītos izdevumus no apliekamajām summām, kas būtu uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājiem, ir jākonstatē, ka šim argumentam nav nekādas nozīmes saistībā ar šīs prasības atrisināšanu, jo Kopienu iestādes nedarbojas peļņas gūšanas nolūkā un to raksturs pilnīgi atšķiras no to uzņēmumu rakstura, kurus apliek ar uzņēmumu ienākuma nodokli.
- 63 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāatzīst, ka reģionālā nodokļa ieviešana nav pretrunā nedz Protokola 3. panta pirmās daļas tekstam, nedz tās mērķiem.
- 64 Līdz ar to Komisijas prasība ir noraidāma.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 65 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas

dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Beļģijas Karaliste ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs, tad tai jāpiespiež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 4. punkta pirmo daļu, iestāde, kas iestājusies lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati. Tātad Padome, kas iestājusies lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) **Eiropas Kopienu Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus;**
- 3) **Eiropas Savienības Padome sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]

